

Československý týdeník - Evropské vydání Tschechoslowakische Wochenzeitung - Europäische Ausgabe

EVROPSKÉ LISTY: Vychází každé pondělí • Vydává a tiskne: Universum
Sokol Publication, Inc. • Vedoucí redaktor: Josef Martinek
Evropský redaktor: Václav Hora • Adresa redakce:
FK, D-6 Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

EVROPSKÉ LISTY: Erscheint jeden Montag • Herausgeber: Universum
Sokol Publ. Inc. • Chefredakteur: Josef Martinek • Redakteur für
Europa: Václav Hora • Anschrift der Redaktion:
FK, D-6, Frankfurt/M. 70, Postfach 70 0254

GEGRÜNDET 1874 (New Yorkské Listy) • MONTAG den 17. MAI 1976 • EL, D-6 FRANKFURT/M 70 POSTFACH 70 0103 • Nr. 20.

Moskva donucena ke koncesím?

Prozatím však bohužel pouze ve věci odporu komunistických stran v západní Evropě proti diktátu Moskvy, který tato pod heslem "diktatura proletariátu" uplatňuje a který nejsilnější evropské komunistické strany odmítají.

Zpráva z Bonnu oznamuje, že, po více než jednom roce rozepří, souhlasí západoevropské komunistické strany po volbách v Itálii se ve východním Berlíně opět sejít, a pokusit se o dohodu a o uskutečnění schůzky všech komunistických stran v Evropě, dlouholetého to již snu Leonida Brežněva.

Hlavní odpor proti diktátu Moskvy na předešlých neúspěšných schůzkách byl ze strany Jugoslávie, Rumunska, Francie a Itálie. Západní pozorovatelé věří, že přípravná schůzka delegátů bude uskutečněna během června s úkolem připravit pro skutečnou konferenci návrh. Ta se má pak konat první týden v červenci. Původně se Moskva snažila tuto konferenci uskutečnit už v květnu 1975, bez úspěchu však ale proto, poněvadž nejsilnější komunistické strany na západě, francouzská a italská, se postavily proti koncepci Moskvy "diktatura proletariátu".

Jako příklad k tomuto odporu a diskusi byl koncept návrhu, který ospravedlnil právě v rámci hesla "mezinárodní internacionalismus" i vojenskou okupaci Československa v roce 1968 a likvidoval reformátory z doby "Pražského jara". Poslední úprava tohoto bodu v návrhu má znít místo "proletářsky internacionalismus" — "přátelská spolupráce".

Na celé věci je jenom jedno velmi důležité. Že totiž uskutečnění nové schůzky je chytře časováno až těsně po volbách v Itálii, kde je právě v této době těžce kompromitována nejsilnější strana křesťanských demokratů a nevylučuje se, snad je spíše pravděpodobné, že v nových volbách může zvítězit strana komunistická. A za tohoto předpokladu právě asi, poněvadž postavení komunistických stran na Západě by vítězstvím italských komunistů bylo ještě posíleno, a také odpor proti moskevskému diktátu, se Moskva ke kompromisu odhodlala.

Bude-li tedy tentokrát tato konference uskutečněna jsme zvědaví, jaké koncese byla Moskva nucena ještě učinit mimo změny hesla: "mezinárodní proletariát"!

FIN

TANKY NA PRVNÍHO MÁJE

Jen východoberlínské vedení oslavilo 1. máj opět velkou vojenskou přehlídkou, při které se znovu pochlubilo moderními sovětskými raketami.

Východní Německo je poslední zemí sovětského bloku, která předvádí na 1. máje tanky a děla. Jen východoberlínské vedení lpí houževnatě na této vojenské demonstraci. Zřejmě se obává, že kdyby od této demonstrace upustilo, mohlo by si to východoněmecké obyvatelstvo i Západ mylně vykládat.

Východoněmecké vedení se také snaží vstřípit svým vojákům jasný obraz nepřítele. Východoněmecký ministr obrany, armádní generál Heinz Hoffmann, označil nedávno i atomovou válku za "válku spravedlivou" ze zorného úhlu sovětského bloku. Velvyslanci tří západních mocností, které sdílejí odpovědnost za celý Berlín, se ani letos prvomájových oslav ve východní části města nezúčastnili, a i tentokrát protestovali vojenští velitelé tří západních mocností v Berlíně u svého sovětského protějšku proti východoněmecké vojenské přehlídce, kterou pokládají za porušení demilitarizovaného statutu Berlína jako celku.

Pražské jaro se vrací?

Ferdinand Peroutka

O naší vlastní zemi, o Československu, je nesnadno odtud, z Ameriky, něco nového říci. Z dálky země zdá se zahalena do okupační jednotvárnosti. Snad bychom mohli sledovat spory, jež jeden reprezentant režimu dle všeho má s jiným reprezentantem režimu. Ale i existují-li dva směry, je jim dovoleno jen mírně se lišit, oba se musejí ucházet o schválení v Moskvě. A probírat aféry jedinců, luštit jejich povahy je jen málo zajímavé, když jedinci nerozhodují, když všichni jsou pod stejným litem. Prospěšnější může být, jestliže v této chvíli odtud referujeme o širším světě, jak v něm se síly řadí a budoucnost se připravuje. Snažíme se referovat podle zásady: padni, komu padni.

O sjezdu československé komunistické strany však zmínit se musíme. Sjezd slavnostně se poděkoval za invasi a znovu potvrdil, že jen

ten, kdo na slovo poslouchá sověty, činí zadost patriotickým citům Čechoslováka. I nejprostšímu rozumu je jasno, že na toto Čechoslováci by sami nepřišli, že jim v tom vydatně musí být pomáháno. Ale to už mnohokrát bylo dostatečně probráno.

Někteří zahraniční novináři měli dojem, že ne snad na sjezdu samém, spíše v jeho zákulisí se projevila jakási přísnost. Čeho by se mohla týkat tato přísnost?

Roku 1968 Československo bylo obsazeno na základě "Brežněvovy nauky". Jak se jí vede, této milé nauce? O chabla, zestárla za osm let? Spíše se těší výtečnému zdraví a tloustne. A není jí osm let, nýbrž už skoro šedesát. O Brežněvově nauce musíme vědět, že není Brežněvova, nýbrž je to stará nauka sovětského komunismu, a jen příležitostně dostala jméno toho, kdo ji ve své chvíli zastupoval. A neplatí jen pro

Československo, nýbrž pro všechny země, v nichž jsou komunistické strany. Nějak, veřejně nebo neveřejně, to sověty na československém sjezdu zdůraznily. To vyvolalo třas v některých zemích. Rumunská komunistická strana si dosud dávala záležet na určité samostatnosti.

(Pokrač. na str. 3)

Holand'ané a KGB

Holandský týdeník Elseviers napsal, že má seznam vysoce postavených Holand'anů ve službách KGB. Mezi nimi je prý i člen parlamentu a dva universitní profesori. Sovětská tajná policie využívá už dlouho skutečnosti, že někteří Holand'ané se za války zkompromitovali kolaborací s nacisty. Čerpá přitom z tajného nacistického seznamu kolaborantů, který ukořistila Rudá armáda v Berlíně.

Vnitřní problémy franc. komunistů

Staré nádraží na Náměstí Bastilly bylo nedávno dějištěm zajímavé komunistické kontroverze o tom, zda bylo či nebylo správné vypustit ze stanov Komunistické strany pojem "diktatury proletariátu". Toto rozhodnutí kritizoval prominentní francouzský marxistický filosof Louis Althusser, jemuž teď Komunistická strana Francie oficiálně vydala knižní soubor jeho úvah. V odpovědi na otázku, jež mu byly položeny, Althusser řekl, že kdyby býval byl delegátem únorového sjezdu KSČ, že by byl pro takový návrh nehlasoval. V souvislosti s argumenty, jež pro zdůvodnění potřeby změny ve stanovách uváděl vůdce KSČ George Marchais — se Althusser vyslovil pro upřesnění v tom smyslu, že nesnesitelnost pojmu diktatury nelze zdůvodňovat poukazy na fašismus, od něhož si komunisté přece nikdy nic dobrého neslibovali. Vždycky to pro ně zname-

nalo diktaturu. Je však nutno "diktaturu proletariátu" rozlišit od stalinské diktatury, která vedla k masovému vyhlazování v zemi, hlásící se k socialismu.

Althusser v této souvislosti ocenil, že 22. sjezd Komunistické strany Francie není bez analogií s dvacátým sjezdem KSSS, na němž byly odhaleny Stalinovy zločiny, poněvadž — jak řekl — oba tyto sjezdy umožnily odložit přetvářku a zabývat se já-

drem problémů. Rozhodnutí škrtnout pojem "diktatury proletariátu" pokládá Althusser za nedostatečné z ideologického a politického hlediska — a otevírá se jím, podle něho prostor k risiku pravcové úchyvky.

Na tomtéž místě reagoval na Náměstí Bastilly na Althusserovy vývody Georges Marchais tím, že varoval před uplíváním na doktrinářských a dogmatických postojích a na mrtvých dogmatech.

Barry Meeker osvobozen

Českoslovenští čtenáři se z domácího tisku nedozvěděli zprávu, že Američan Barry Meeker, který svou helikopterou pomohl jedenácti východním Němcům na svobodu — přiletěl pro ně do jižních Čech a při posledním letu byl čs. pohraničníky postřelen — byl osvobozen. Západoněmecký soudce takto odůvodnil osvobozující rozsuz-

dek: "Nepovažuji obžalovaného za vinna přečinem přistání bez povolení a přepravování pasažérů bez licence, protože šlo o mimořádné okolnosti a protože pan Meeker vyvezl Němce, kterým z politických důvodů bylo odmítnuto vystěhovalecké povolení." Čs. soud odsoudil Harryho Meekera na deset let do vězení v nepřítomnosti.

O ČESKOSLOVENSKU

Prof. Josef Kuhn,

český varhaník světového jména a propagátor českého varhanního umění v cizině, se dožil 17. dubna 1976 šedesátipětilet. Po absolvování hudební školy v Jihlavě studoval na Státní konzervatoři v Praze u prof. Wiederaumanna, poté skladbu u Vítězslava Nováka. Skladby J. S. Bacha a M. Regera studoval u největšího německého varhaníka G. Ramina. Svá studia zakončil v Paříži u nejznámějšího varhanního umělce M. Dupré. Po návratu do vlasti se stal ředitelem kůru v bazilice sv. Václava v Praze na Smíchově. Pedagogicky působil v Praze a Kálské. Jeho skladatelská žně obsahuje 60 opusů různých hudebních oborů a žánrů. Od roku 1935 do roku 1960 uvedl např. jen ve Smetanově síni Obřadního domu v Praze všechny stěžejní skladby světového repertoáru — včetně starých klasických děl českých. Významná je i Kuhnova činnost archeologická; konal vykopávky v Itálii, Řecku, Africe a Asii.

CAE

České Mata Hari

Když se před časem v Československu rozezněly ampliony a zaplnily novinové stránky velkou chválou takzvané "výzvědné činnosti" — samozřejmě že té "ve prospěch strany a vlády" —, ozval se také jeden rozhlasový posluchač s dotazem dosti nezvyklým: zda i socialistická špionáž zaměstnává jako agentky ženy, podobné světoznámé, klasické postavě tohoto oboru, jakou byla pověstná Mata Hari. Na dotaz odpověděl "odborný po-

radce ministerstva vnitra." Prohlásil, že ano i ženy mají významné místo v práci rozvědky — neboť mohou vykonávat některé speciální úkoly. Žel, neoznačil blíže, o jaké zvláštní akce se jedná. Dodal však, že srovnání s Matou Hari lze sotva použít a že také nemůže říct — z pochopitelných důvodů —, jak a kde je ta či ona rozvědkyně nasazena.

Americké listy/Evropské listy EL. Vydává a tiskne Univexum Sokol Publication, Inc., 283 Oak St., Perth Amboy, N. J. 08861, U.S.A. Tel.: (201) 826-1998. Vedoucí redaktor: J. Martinek. • Redakce v Evropě: Evropské listy EL, D-6 Frankfurt/M., Postfach 70 0103, Bundesrepublik Deutschland. — Redaktor: Václav Hora. • Vychází každý týden s výjimkou dovolené. • Nevyžádané rukopisy se nevracejí. Veškerá tisková práva vyhrazena.

Řád rudé hvězdy

a kniha u P. Minaříka

V den, kdy tzv. kapitán Pavel Minařík obdržel z rukou ministra vnitra J. Obziny Řád rudé hvězdy "za dlouholetou obětavou a příkladnou práci ve prospěch Československé, socialistické republiky" vyšla v nakladatelství Naše vojsko kniha "Návrat rozvědky" (136 stran, náklad 50 tisíc výtisků, Kčs 11,—). Kniha připravil kolektiv pracovníků federálního ministerstva vnitra, předmluvu napsal sám Minařík a obsahuje jeho rozhovory s novináři, na tiskové konferenci a v televizi. V závěru knihy jsou poznámky-vysvětlivky, které mají hlavně mladým, nezasevěným čtenářům (podle knihkupecké anotace) objasnit mnohé osobnosti a instituce kolem RFE. Kniha vyšla jako kolektivní závezek na počest XV. sjezdu KSČ.

Pěvkyně,

kteřá si v roce, v němž dovršuje 65 let, může v plné hlasové svěžesti, s takovou technickou virtuozitou a tak milým osobním šarmem zazpívat nesnadnou roli Karoliny ve Dvou vdovách, jako členka opery Národního divadla v Praze paní Maria Tauberová, nemusí svůj věk tajit. Maria Tauberová se narodila 28. dubna 1911 ve Vysokém Mýtě. Zpívat se "učila" ve Vídni a potom v Miláně u Fernando Carpiho. Takových koloraturních pěvkyní, jakou je Maria Tauberová, neprošlo operním jevištěm mnoho. Není to pouze její skvělá technická virtuozita, ale především srdce, které nechá hovořit, proto mohla kromě úloh vysloveně koloraturních znamenitě vytvořit i partie subretní a mladodramatické. Tauberová velmi často s velkým ohlasem vystupovala též v cizině na divadlech i koncertech. CAE

Jednou větou

Tesla Přelouč je největším výrobcem plošných spojů v republice; letos jich zde vyrobí za víc než 100 milionů korun. • ČKD Hr. Králové začala vyrábět naftové motory s výkonem 4800 koňských sil — největší svého druhu v ČSSR — československé konstrukce, s parametry současné světové úrovně.

ŠKOLA ŠPIONŮ

Úryvek z knihy Ladislava Bittmana

"The Deception Game".

Jeden z malých paláců ve starší části Moskvy, v němž dříve bydlely rodiny ruské aristokracie, skrývá v sobě sovětskou školu pro československé důstojníky výzvědné služby. Studenti špionážního umění a věd z jednotlivých satelitních "zemí" jsou rozděleni podle národností, aby byla zachována anonymita. Každá satelitní organizace má svou vlastní školu, s vlastním učitelským sborem a s vlastní stráží. Značné finanční náklady nesou ne Sověti, ale samy satelitní státy.

Od začátku 50-tých let bylo hodně čsl. důstojníků vybráno ke studiu v Moskvě, Mace výzvědné služby, což často bylo prostředkem postupu do vyšší funkce. Původně trvalo studium dva roky, ale v r. 1964 bylo zkráceno na jeden rok.

Ačkoliv absolventi byli odměňováni dokořán otevřenými dveřmi k rychlejší kariéře, převládající reakcí členů čsl. rozvědky bylo pohrdání. Jeden nebo dva roky strávené v Moskvě byly považovány za naprostou ztrátu času. Osnovy byly v podstatě opakováním toho, co studenti již znali buď z Čsl. školy výzvědné služby nebo z vlastní zkušenosti. Sovětské experty

ti totiž nebyli ochotni se dělit se svými satelity o své poslední zkušenosti nebo nejmodernější výzvědnou techniku. V r. 1964 se vedení československé a sovětské výzvědné služby dohodlo, že každý člen Čsl. výzvědné služby, počínaje hodností zastupce vedoucího oddělení — musí mít sovětský trénink.

Avšak přesto, že studium bylo zkráceno na jeden rok, většina vybraných kandidátů odmítla. Následovalo několik měsíců nátlaku a přemlouvání. Ti, kdo se vzdali a odjeli do Moskvy, byli vzati na milost, ale ti, kdo odmítli, byli zbaveni svých míst.

Osnovy zahrnovaly následující hlavní oblasti: prohloubení znalostí marxismu-leninismu, který byl podán v přísně demagogickém duchu. Přesto, že někteří studenti měli ukončené vysokoškolské vzdělání v oboru marxismu-leninismu a měli bezpochyby více znalostí než sovětské inštruktory, naléhalo sovětské vedení na dodržování rituálu. Při zkouškách byly vyžadovány mechanicky pouštěvané odpovědi a jakékoliv nezávislé myšlenky či postoje byly považovány spíše za nebezpečnou ideologickou úchytku než za skutečné zvládnutí předmětu. Každý student pokračoval ve

studiu jednoho z hlavních západních jazyků (angličtiny, němčiny, francouzštiny nebo španělštiny). Profesionální teorie byla podávána jako generalisace základních principů výzvědné práce. V této části programu se studenti učili jak hledat a udržovat kontakty, jak rekrutovat spolupracovníky, jak řídit, odměňovat a kontrolovat agenty, jak skrývat spojení. Profesionální praxe zahrnovala praktická cvičení ve fotografiích, sledování, zahazování stop, konstrukci "mrtvých schránek", schůzky s agenty (několik sovětských důstojníků vždy hrálo role agentů), a jiné praktické disciplíny.

Tato škola má nesmírný význam pro sovětskou výzvědnou službu. Sovětské experty mají výbornou příležitost seznámit se podrobně s většinou členů satelitních výzvědných služeb, studovat jejich politické profily, osobní vlastnosti, silné a slabé stránky jednotlivců a získat informace o těch, kdo mohou být spolehlivou podporou sovětského režimu a o těch, kdo naproti tomu mají různé anti-sovětské tendence, třeba jen v zárodečném stadiu. Prospěšnost takové praxe byla prokázána v Československu v r. 1968.

(Překlad O. L.)

Velvyslanectví Kuby a SSSR

se musela sklonit před požadavky tokijských občanů, kteří protestovali proti nepřiměřené výšce nových velvyslaneckých budov. Podle starého japonského zákona má každý občan země vyžadujícího slunce "právo na slunce". Kubánci po záplavě protestů ustoupili od původního projektu sedmipodlažní budovy "o dvě patra". Zástupci Sovětského svazu se požadavku protestujících zabývali, až konečně podlehli vlastnímu stylu propagandy. Demonstranti nosili štíty s trojjazyčným nápisem: "Je socialistická země nepřítel národa?" Podobné trápení s tokijskými občany čeká Rumunsko a Tunisko, které připravují stavbu nových budov pro své zastupitelské úřady. Tokijané nechtějí v žádném případě žít "ve stínu!" CAE

Evropské zastoupení EL (pro redakční věci): EL-Evropské listy, Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70.

Evropská administrace a expedice: Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH.

Způsoby placení:

V NĚMECKU:

• bankovním převodem na adresu EL, Evropské listy Postfach 70 0103, Název banky: Commerzbank, D-6000 Gießen, 85, Frankfurt/M. 90. Číslo konta: 64 00 220 — Směrovací číslo banky: 500 400

• zelenou složenkou (Zahlkarte), kterou si můžete ve Frankfurtu vyžádat nebo obdržít čistou na každém pošt. úřadě v NSR. — Název konta: EL-Evropské listy - - Postcheckamt Frankfurt/M. — Číslo pošt. šekového konta: 3281 90-608

• V Německu (ale také z ciziny do Německa) můžete platit červenou (nebo žlutou) poštovní poukázkou na adresu EL, Postfach 70 0103, D-6000 Frankfurt/M. 70. V tomto případě připsat na složenku výše uvedenou postcheckkonta, tedy: 3281 90-608. Postcheckamt Frankfurt/M. Prosíme čtenáře v cizině, kteří platí do NSR, aby dávali tomuto poslednímu způsobu přednost, protože tímto způsobem jsou vysoké bankovní poplatky.

VE ŠVÝCARSKU:

• Převodem z banky na Schweizerischer Bankverein, Fil Obstrass, 8033 Zürich s poznámkou "z. G. Americké listy P5622 "890".

Roční předplatné na 52 čísel (od r. 1976): v Německu DM 46, —, pololetně DM 23, —, čtvrtletně DM 11,50, ve Švýcarsku Sfr. 50.00, pololetně Sfr. 25.00, čtvrtletně Sfr. 13.00. V jiných zemích v příslušném přepočtu. —

Nezapomeňte hlásit každou změnu adresy. — Ukázková čísla zdarma.

ZAJÍMÁTE SE O DENI V ČESKOSLOVENSKU?

ZAJÍMÁ VÁS, CO SE DĚJE VE SVĚTĚ?

Čtete anglické, německé, francouzské nebo jiné cizojazyčné časopisy. Zjistíte, že doba, kdy věnovaly hodně místa Československu, pomalu, ale jistě mizí. Je to škoda. Ta malá země v srdci Evropy nejenže byla, ale stále je bohatým místem světa a jeho svědomí. Podrobné informace o událostech v Československu z hlediska rámce mezinárodního dění, informace leckdy unikátní, které v žádném jiném tisku nenajdete, přináší pravidelně náš týdeník. Není-li vám osud bývalé vlasti lhostejný, stanete se čtenářem Amerických Listů.

Zde odstříhnete a zašlete na adresu

EVROPSKÉ LISTY,

Galerie Krause, Tumbelenstr. 37, CH-8330 Pfäffikon ZH. Přihlašuji se za odběratele EL a předplatné zaplatím celoročně, pololetně, čtvrtletně. (Nehodící se škrtněte). Roční předpl. Sfr. 50.00, pololetní Sfr. 25.00, čtvrtletní Sfr. 13.00 nebo přepočtené v jiné měně. Platit lze pošt. složenkou nebo šekem.

Jméno

Adresa

Podpis

Pražské jaro se vrací?

(Pokrač. ze str. 1.)

Ale Rumunsko má společné hranice s Ruskem a po sjezdu začalo být nervosní. Spěšně ve svých novinách prohlásilo, že si nepřeje nic lepšího než být věrným členem toho komunismu, jemuž předsedá Sovětský svaz. Jugoslávie, která nemá společné hranice s Rumunskem, se vyjadřuje volněji. Dala najevo svůj pocit: že leccos z toho, co na československém sjezdu nebo kolem bylo řečeno, má "hrozivý charakter". Každého dne je nám nyní čist, že v některých evropských demokratických zemích účast komunistické strany na vládě není vyloučena. Stalo-li by se tak, tu tentokráte, poprvé, komunismus by se posunul kupředu nikoli násilím, nýbrž výsledkem svobodných voleb. Řekněme krátce: komunismus je přísnou ideologií, ale vedle toho bývá sběrnou nespokojenců všeho druhu, i když ani komunismus nijak zvlášť nemilují. Velký počet hlasů pro komunismus ve volbách je soudem nad stavem demokracie v tom či onom státě. Jak víme, demokratické státy procházejí hospodářskou krizí, zápasí s inflací a nezaměstnaností, k nimž jako by arabský olejový bojkot byl dal pověť. Kde mimo to občané se nemohou dohodnout a demokracie je rozháraná, kde chtivost skupin nebo rozmary jedinců mívají stejnou váhu jako vážné přesvědčení, kde vláda nevede, nýbrž dá se vláčet a je přístupna i korupci, tam "větry změny" jsou silné a matematika demokratických voleb může snad dát komunistům právo žádat účast ve vládě. Sovětské komunisty myslí daleko dopředu. Snad, dokonce pravděpodobně, použily československého sjezdu, aby západo-evropským ko-

munistickým stranám poslaly předběžné upozornění, jaký podle sovětského mínění je pravý stav věcí.

Italští a francouzští komunisté se vyjadřují velmi pěkně. Italští slibují přichylnost k pluralistickému demokratickému systému, francouzští ohlašují "socialismus v barvách Francie". Nemáme právo okamžitě to zavrhnout jako přetvářku. Nemyslíme, že je to jen trik. Ale abychom rozuměli sovětům, vraťme se k roku 1968, k Pražskému jaru, kdy československá komunistická strana vyhlásila "socialismus v barvách českých a slovenských a horovala pro pluralistický demokratický systém. Sověty to shledaly tak ošklivým úkazem, že proti němu vyslaly armády Varšavského paktu. Nyní však shledávají, že hesla Pražského jara dosti bujně kvetou mezi italskými a francouzskými komunisty. V černých chvílích se snad sovětům zdá, že Alexandr Dubček bude se souhlasem italských a francouzských komunistů vyhlášen za hrdinu naší doby. Na jedné straně můžeme usoudit, že Pražské jaro nebylo nadarmo, a že jeho ideje dosud žijí. Na druhé straně nemůžeme usoudit, že hněv sovětů proti nim pomínil, a že hodlají jen přihlížet, kdyby Dubčekovy hříchy se stávaly populárními uvnitř komunismu. Vlastně mohlo být očekáváno, že sověty uvedou západním komunistům na paměť staré úmluvy, podle nichž jsou zavázáni sovětům poslušností. Leonid Brežněv už začal. Řekl: tolik se mluví o národních barvách, že žádné místo nezbyvá pro proletářský internacionalismus. Proletářský internacionalismus vždy znamená totéž: sovětská komunistická strana je otec, ostatní komunistické strany jsou děti, jež třeba vychovávat.

Těžko odhadnout, jak hluboko pod kůži vězí italským a francouzským komunistům jejich demokratické tendence. Od Pražského jara se mezi nimi vyjevuje jakýsi ruch. Nakonec snad rozhodne temperament. Jsou národy, které mají demokratický temperament, jsou jiné, které nemají. Vůdcové a theoretikové italských a francouzských komunistů mohou myslit upřímně, co říkají, ale jsou vystaveni tlaku zezdola. Kolik, tam dole, je těch, jimž by stačila panovačnost, kdyby byla možná? Ty a ony vlastnosti budou soutěžit v západním komunismu. Mládeže je mnoho a bude spolupracovat. Sověty mají za sebou ošklivou svou historii, ale mohou se spolhnout na osvědčenou nechuť mládeže k tomu, co bylo.

Domysleme, co jsme dosud řekli. Sověty jsou přesvědčeny — že mají smluvně zaručené právo na poslušnost ostatních komunistických stran, které všechny roku 1921 přijaly podmínky komunistické internacionály. Na základě těchto podmínek sověty intervenovaly všude, kde komunistická strana nevládla podle jejich představ. Roku 1953 potlačily lidové bouře v Polsku a Východním Německu, roku 1956 vtrhly do Maďarska, roku 1968 do Československa, a potrestaly tam domácí komunistické strany. Kdyby italskou nebo francouzskou stranu potlačilo volební štěstí a ony se staly členem vládní koalice: i pak by se sověty na ně dívaly jako na strany prostě jim poddané? A dejme tomu, čistě theoreticky: kdyby potom italské nebo francouzské komunistické strany se podařilo vlastní obratností a neobratností demokratů ovládnout stát, i pak by v očích sovětů byly vaselem, jehož poslušnost je dovoleno násilím si vynutit?

A nejzajímavější, nejhroznější perspektiva se otvírá. V Číně vládne komunistická strana, která neexistovala roku 1921 a nevzala tedy na sebe podmínky internacionály. Ale za Stalina byla poslušná sovětským rad nebo příkazům, někdy ke své škodě. Sověty si na to poněkud zvykly. Nedívají se ve skrytu své mysli na čínskou stranu jako na ostatní? Je známo přesvědčení sovětů, že svět může spět ke komunismu jen pod jejich vedením. Mají nějaké plány v té věci? Rusko a Čína jsou dvě ze tří zbývajících skutečných velmocí, strašlivé svou lidnatostí, a hrdost je v Rusku i v Číně. Jaké světové události by se tu mohly rozpoutat?

VŠEM PŘEDPLATILŮM

Jak je Vám všem, milí čtenáři známo, v poslední době bylo v Evropě zvýšeno poštovné až o sto procent. To se nijak neprojevovalo na předplatném Evropských Listů, o němž uznáváme, že je dost vysoké, třebaže je z valné části právě pohlceno leteckým poštovním. K tomu je třeba, aby čtenáři plnili vůči nám svoji povinnost, totiž, aby zasílali předplatné včas. V rámci toho připomínáme, že jsme v minulých týdnech přikládali těm, jejichž lhůta předplatného končí, složenký a prosíme, aby je laskavě vyplnili a zaslali na naše konto. Pokud jste již na složenký reagovali — srdečně Vám děkujeme za odevzání.

VĚČNÉ VZORY

LAO TSE (The book of Tao, šesté století př. Kr.)

*Tiché, osamělé, stojící opodál,
Věčně měnivé a věčně se opakující —
Dříve než byly země a nebe —
Mlhavé něco -- MATKA všech věcí,
Neznám jeho jména —
Říkám mu Tao.*

*Kdybych byl přinucen je pojmenovat
Jak bych je nazval? VELIKOST!*

*Být velkým nutí sahat po prostoru,
Dalekým saháním je sahat v prostor,
Saháním do dálek je návrat k pávodu.*

*Tao je VELIKOSTÍ;
Velká jsou nebesa,
Velká je země,
Velkým je král.
Ti čtyři velkým jsou v prostoru —
Král je jen jedním z nich!*

*Člověka utváří země,
Země nebesa,
Nebesa Tao,
Tao — Příroda.*

ANTONÍN CEKOTA

Proletářský internacionalismus v praxi

Opět jedno svědectví o tolik zdůrazňovaném proletářském internacionalismu v praxi podává článek — v řeckých komunistických novinách Avghi. V Řecku je komunistických stran a skupin poněkud víc, Avghi je orgánem takzvané vnitřní komunistické strany, to jest těch komunistů, kteří neodešli do emigrace a za vlády vojenské junty žili a pracovali proti režimu doma v ilegalitě. Jejich názory se tedy v mnohém liší od názorů těch řeckých komunistických funkcionářů, kteří po celá desetiletí žili například v Moskvě. List Avghi oznámil, že v Jablonci nad Nisou se koná proces s Kostasem Pappasem, obviněným pražským režimem z protistátní činnosti. Žaloba viní Pappase vlastně jen z toho, že před patnácti měsíci zaslal právě řeckému komunistickému časopisu Avghi článek, informující o diskriminaci řeckých komunistů v Československu. Většina z téměř asi 12.000 Řeků, dosud žijících v Československu — podporuje právě totiž tuto řeckou vnitřní komunistickou stranu. V době obrodného procesu většina řeckých komunistů v Československu nadšeně podporovala Dubčekovo vedení a ideály demokratického socialismu. Svěho přesvědčení se tito Řekové nevzdali ani v období po okupaci, za což je stihla příslušná pomsta. Koncem roku 1969. pražský režim uzavřel v Československu jejich kanceláře, zakázal jejich noviny a zastavil jim finanční podporu. Řecká ko-

munistická strana — tedy její protistalinistické křídlo — protestovala a zásah pražského režimu už tehdy odsoudila také italská komunistická strana. Od té doby jsou řeckí emigranti v ČSSR vystaveni různým formám nátlaku. Jak to shrnul právě Kostas Pappas v listu Avghi, vykonává se na ně hospodářský nátlak, mají potíže s cestovními dokumenty, jejich děti s přijetím na vysokou školu. Někteří učitelé z jejich řad byli propuštěni. Za článek o této diskriminaci je tedy nyní Pappas v Jablonci souzen. Pravdivě referoval o československé skutečnosti: zase jednou rovná pomluva. Jenže Kostas Pappas je v Řecku známé jméno. Je to invalida, zraněný v bojích s nacistickými vetřelci v Řecku za války. Po ní se zas účastnil občanské války na komunistické straně a řeckí komunisté ho považují za svého hrdinu. List Avghi oznámil, že řecká vnitřní komunistická strana předává v této souvislosti protest na československém velvystavenství v Athénách.

Není zřejmě komunistka jako komunistka, a nejde o ojedinělý případ, jak o tom svědčí i nedávná akce proti italským pracovníkům pražského zahraničního vysílání. Byli propuštěni za to, že v souladu s doporučením své vlastní, to jest italské kom. strany odmítli vyplňovat nedůstojná hlášení, v nichž prakticky měli podávat informace o kontaktech s vlastními státními skupinami.

Karel Jazdinský

ČTVRTSTOLETÍ SVOBODNÉ EVROPY

Na 1. květen tohoto roku připadlo 25. výročí, co zahájila své vysílání československá stanice rozhlasu Svobodná Evropa.

V té souvislosti zaznamenáváme, že ze Spojených států do Německé spolkové republiky přiletěl šéf rozhlasových stanic Svobodná Evropa a Svoboda Sig Mikelson. Na cestě do Mnichova měl v Bonnu tiskovou konferenci, na níž konstatoval, že rušení vysílání těchto stanic pokračuje i po helsinské konferenci, která se vyslovila pro svobodu informací přes hranice států.

35 let Sokola Belcamp 100 let T. Bati

Community Center v Bat'ově městečku Belcamp, kde se odbývala oslava pětatřiceti let belcampské Sokolské jednoty.

Hon. Wm. Cox ocenil ve svém projevu fakt, že Bat'ova továrna je největším zaměstnavatelem Harford County, jejímž byl slavnostním delegátem.

Frank G. Novak, "master of ceremonies", vyzvedl ve své řeči oba počiné výhodné spojení Sokola a Bati.

Předseda jednoty Sokol Belcamp, James Hesoun (první zleva), následován župním starostou oblasti Východ, Ch. Zralým, a zakladateli jednoty, jimž udělil diplomy: F. G. Novak, O. Goetzl, T. Dolina, O. Klatil a M. Lago.

V sobotu 1. května zavlála na stožárech hotelu Bat'a, známém Community Center v marylandském Belcampu, modrá sokolská vlajka po boku americké a marylandské, a započala slavnost na počest pětatřicetého výročí vzniku jednoty Sokol Belcamp. Jednota zde byla založena 28. dubna 1941, pouhé dva roky poté, co tu vyrostla Bat'ova továrna na obuv. Tato továrna je dnes největším zaměstnavatelem v Harford county a Sokolskou jednotou prošlo během uplynulých pětatřiceti let několik tisíc zdejších mladých mužů a žen, cvičených v duchu a osnově Tyršově, které si s sebou ze staré do nové vlasti přivezli zakladatelé jednoty, čeští Bat'ovci.

Oslava měla vskutku důstojný ráz, zahrnovala výstavku sokolských památek a banket s programem a slavnostními projevy, a byla po všech stránkách a do všech detailů výborně organizovaná — až po kytice pro manželky hlavních hostů.

Slavnostní pořad zahájil předseda Sokolské jednoty Belcamp James Hesoun a o jeho projevu lze říci, že byl stejně srdečný jako inspirující.

Rovněž tak hlavnímu řečníku — Charlesu Zralému, župnímu starostovi Sokola východní oblasti, patří dík za skvělý projev, na který navázal "master of ceremonies" Frank G. Novak. Objasněl celou tradici začátků Sokola i začátků Tomáše Bati, jehož stoleté výročí narození, které připadlo na letošní duben, bylo také součástí belcampské slavnosti. Frank G. Novak osvětlil zejména skutečnost, že u Bati ve Zlíně byla sokolská líheň, která měla výhodu jak pro Sokol tak pro Bat'u: jeho zaměstnanci měli skvělou sokolskou průpravu, která produkovala jedince, o nichž se bez nadsázky dalo říci, že měli doslova "ve zdravém těle zdravý duch." K tomuto osvětlení použil F. G. Novak

pasáž z knihy Antonína Cěkoty o Tomáši Bat'ovi Entrepreneur extraordinary. Vyjímáme alespoň část:

"Tomáš Bat'a vstoupil do místní sokolské jednoty a získal tam víc než jen fyzickou zdatnost. Tam, v Sokole viděl zapálenou individuální soutěživost, snahu po individuálním vynikajícím výkonu kombinovanou s dobrovolnou spoluprací a s ponořením se jednotlivce do skupiny. V Sokole si osvojil umění organizovat a harmonizovat činnost jednotlivce, malého nebo velkého týmu. A navíc — nejen on, ale celá řada jeho příštích mistrů a dělníků prošla touto tělesnou i duševní školou soutěživosti a spolupráce."

Jak už jsme řekli výše, slavnost byla výborně organizována. Po hymnách, vzpomínce na zemřelé členy, projevech a banketu shlédli účastníci cvičení mladých Sokolů z místní jednoty. Poté se slavnou básní Josefa Sládka Slovanská lípa vystoupila Věra Patáková z Belcampu. Dalším osvěžením byli zpěváci: Maria Klimaj z Washingtonu a Samko Kristofik z Baltimore.

Dalo by se říci, že program byl časově zatížen čtením blahopřání, jenomže právě ta ukázala, že oslava pětatřiceti let Sokolské jednoty Belcamp zdaleka nebyla jen místní "domácí" slavností. Vždyť zdravotice přišla i od presidenta Spojených států a řady jiných předních osobností. A guvernér státu Maryland, Marvin Mandel vyhlásil osmadvacátý duben Dnem Sokola Belcamp. Tím se tato jednota trvale zapsala do americké historie.

Byl to pěkný večer, vskutku důstojná oslava. Událost, na jaké chodíme s chutí. Belcampské jubilance — Sokolské jednotě, která za léta své existence vychovala dlouhou řadu zdravých a zdatných jedinců, přejeme do dalších let a další činnosti zdar a sílu.

NÁVŠTĚVNÍKŮM SLETU V CURYCHU

Sletový výbor v Curychu upozorňuje, aby ti, kdo plánují jet na slet, připojili se k společnému zájezdu nejbližší sokolské jednoty, protože nemůže obstarávat byty, vstupenky a informace jednotlivcům — nemá na to dostatek pracovníků. Mimo to upozorňuje, že přihlášky na ubytování je nutno poslat co nejdříve, protože brzy budou volné jen nejdražší hotely.

Mezinárodní přehled

ZA ALFRÉDEM RADOKEM

POLŠTÍ BISKUPOVÉ

žádají rovnoprávnost pro soukromě hospodařící rolníky. V komuniké, které bylo zveřejněno po dvoudenním zasedání polského episkopátu ve Varšavě, biskupové vyzdvihli, že soukromí zemědělci očekávají spravedlivější zacházení a zlepšení materiálně-technického zásobování. Polští biskupové se přimlouvají za odstranění kulturních rozdílů mezi městem a venkovem, aby se zastavil odchod mladých lidí do měst.

V Polsku obhospodařují soukromí rolníci ještě přes 30 procent zemědělské půdy, ale tento podíl soustavně klesá. Biskupské konference ve Varšavě se zúčastnil také arcibiskup Luigi Poggi, hlavní delegát Vatikánu pro stálé pracovní kontakty s polskou vládou. Za jeho přítomnosti projednali polští biskupové celkové vztahy mezi církví a státem v Polsku. Poggi je ujistil, že bude při svých rozhovorech s polskými úřady spolupracovat s episkopátem. Biskupové zjistili, že v Polsku je třeba postavit pět set nových kostelů a kaplí.

POMOC EGYPTU

Rozšířený týdeník Achbar Al Jom oznámil, že americká hospodářská pomoc Egyptu činila pouze za poslední dva roky 700 milionů liber šterlinků. Sovětský svaz v uplynulých osmnácti letech poskytl Egyptu pomoc ve výši 569 milionů liber. Sovětských půjček bylo použito při stavbě přehrady a na různé prů-

myslové a zemědělské projekty. Moskva žádala zaplacení v období mezi pěti a dvanácti lety a dvou a půl procentní úroky ročně. Americké půjčky jsou naproti tomu splatné v období třiceti let, s tříprocentním úrokem. První splátku však Káhira může zaplatit až po deseti letech.

TITO JAKO PROSTŘEDNÍK?

Podle zprávy bělehradského korespondenta západoněmeckého listu Sueddeutsche Zeitung, chce vystoupit v roli prostředníka mezi Káhirou a Moskvou jugoslávský prezident Josip Broz Tito. Jugoslávský velvyslanec předal v Moskvě v tom smyslu formulované Titovo poselství — a to již druhé. První došlo z Bělehradu do Moskvy už před 3 týdny, brzy poté, co se Tito sešel na ostrově Brioni se Sadatem. Aktivitu rozvinul také jugoslávský velvyslanec v Káhiře. Hovořil s egyptským ministrem zahraničí Fahmim. Jugoslávského prezidenta rozkol mezi Káhirou a Moskvou zřejmě zneklidňuje. Patrně se obává, že politické napětí ve východním Středomoří vzroste a že Sovětský svaz vyvine na Jugoslávii zvýšený tlak. V Bělehradě kolují pověsti, že do Jugoslávie se chystá sovětský vůdce Brežněv. Prý už v březnu projevil přání sejít se osobně s Titem a to buď koncem května nebo počátkem června. Je ovšem otázkou, zda-li mu to jeho zdravotní stav dovolí.

DUBČEK STÁLE POD DOHLEDEM

“Výbor pátého ledna pro svobodné a socialistické Československo” uspořádal v Paříži tiskovou konferenci, na které vystoupil Jiří Pelikán. “Výbor” před několika lety založili francouzští levicoví intelektuálové. Pelikán předložil návrh, aby plánovaná konference evropských komunistických stran se zabývala také názory těch, kdo v Československu nesouhlasí s vládní linií. Dále prohlásil, že závěry helsinské konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě by měly být uplatňovány také v Československu. Měli by být například propuštění všichni političtí vězni. Pelikán se rovněž zmínil o jiném dopisu, který byl adresován 1. března prezidentu Husákovi a jehož autory jsou manželky a další rodinní příslušníci několika politických vězňů, mezi jinými Milana Huebla, Jaroslava Šabaty, Jana Tesaře a Jiřího Muellera. V dopise žádají jejich propuštění a uvádějí, že podmínky, za nichž jsou vězněni, je zřejmě mají zlomit fyzicky i duševně.

Na otázku o současném životě Alexandra Dubčeka, Pelikán řekl, že bývalý československý představitel je stále pod trvalým, přísným policejním dohledem a že je stále obtěžován úřady. Ty například rozhodly stavět silnici napříč zahradou jeho venkovského domku a tvrdí, že neplatí dost za svůj byt v Bratislavě. Policisté chtěli dokonce doprovázet Dubčeka při jeho nedávné návštěvě lékaře a trvali na své účasti na svatební hostině, na kterou byl Dubček pozván.

VARŠAVA — VÍDEŇ

Ve Vídni byl na pětidenní návštěvě polský prezident Henry Jablonski — hlava polského státu se vydal do dunajské metropole patrně hlavně proto, aby vyzdvihl proces politického uvolňování a normalizace mezi Východem a Západem. Vídeň se k takovému účelu dobře hodí, protože leží na rozhraní Západu a Východu. Rakousko jako neutrální země úspěšně kooperuje jak se západní Evropou, tak i s Evropou východní, a jeho kancléř Kreisky je ve východoevropských hlavních městech poměrně dobře zapsán. Vztažky mezi Polskem a Rakouskem jsou celkem bez problémů a v posledních letech se prohloubily zejména v oblasti hospodářské. Rakousko poskytlo Polsku úvěry a uzavřelo s ním řadu kooperačních dohod. Loni v září podepsal Polský premiér Jaroszewicz s rakouským průmyslovým koncernem

Zase jednou přišla velmi špatná zpráva: ve Vídni zemřel Alfréd Radok, v československém a evropském divadelním světě pojem, v dějinách divadelní režie obsáhla kapitola. Chmurný obraz současné domácí kulturní scény každou smrt tvůrčivé osobnosti jen znásobuje. Každého hned napadne: tak dávno už jsme od něho nic nemohli vidět — a teď už ani neuvidíme. Alfréd Radok žil od 68. roku v zahraničí, takže ani jeho filmové práce československý občan hned tak jistě nezahledne. A přitom — od Radoka bylo možno vždy očekávat podívanou; ne vnější, i když vždycky to bylo právě “divadlo”; pokaždé s hlubokým smyslem, s podtrženou myšlenkou, s přesným a jasným záměrem, který nemohl diváků minout. A taky nemjel.

Pamětníci vědí, že Radok — ročník 1914 — začínal krátce před válkou u E. F. Buriana, pracoval pak za války v Plzni, aby se zase vrátil do Prahy, kde se nejdříve — v “Divadle 5. května” (dnes Smetanově) — věnoval operě. Už tedy bylo znát, že do historie českého divadelnictví přichází velká osobnost. Což ovšem těžko mohla snést doba po roce 48. Trvalo to pěkných pár let, než se Radok — přežívající trudné chvíle například u “zájezdovek” někdejšího Vesnického divadla — opět mohl vrátit na přední pražské scény.

Triumfem jeho návratu byla Světová výstava v Bruselu v roce 1958. Spolu s výtvarníkem Svobodou a s čerstvým štábem mladých hlav dal dohromady “Laternu magiku”, velký slágr tehdejší československé expozice; dokonce tak velký, že experimentu opět nebylo dáno delšího, důslednější vedení života. První program “Laterny”, ten Radokův, zůstal také nejlepším a jen málo rozvíjeným v celé další historii nadějněho spojení divadla a filmu. Ovšem Radok se — jako nikdy — nechtěl odradit a tvořil dál, pak už jen v činohře. A především na scéně Komorního divadla v Praze uvedl celou řadu skvělých představení,

kteřá se dožila nejen kritického uznání, ale především velkého diváckého zájmu. Ibsenova “Hedda Gablerová”, Gorkého “Poslední”, Gogolova “Ženitba” a pak jím (a jeho ženou) dramatinizované Čechovovy povídky s titulem “Švédská zápalka” — to vše jsou významná novodobá zastavení českého divadla, o nichž mohou teoretici psát tlusté knihy a která si ti, kdo je shlédli, pamatují nado smrti.

Jedno Radokovo představení je však správně připomenout odděleně. Jeho režii dramatu Romaina Rollanda “Hra o lásce a smrti”. Rolland, jak vědí zasvěcení, nebyl žádný velký dramatik; jeho síla je spíše v románu. Stala-li se proto z pražské inscenace mimořádná událost, lze to spravedlivě připsat na účet režiséra a jím vedeného kolektivu. Radok, zastávce celkového, totálního divadelního účinku, na němž musí se stejným úsilím a se stejnou přesností spolupracovat všechno na scéně i za scénou, dokázal rozehrát původně intimní tragédii do strhujícího eposu o revoluci, její slávě a krutosti. Co do faktů to byla — také podle Rollanda — revoluce francouzská. Ve skutečnosti (a diváci to hned pochopili) se na jevišti rozvíjela neodvratná obudnost každé revoluční křeče, absurdita pokroku, který se okamžitě stává reakcí. Radok dovedl tohle vyjádřit prostředky přísně divadelními, a ovšem o to účinnějšími.

Jeho práce na divadle předpokládala svobodu. Měl s tím zpravidla potíže, protože — jako každý podobný tvůrce — prosazoval tvrdě svou, i když se to leckomu (třeba i v souboru, ale hlavně mezi funkcionáři) nelíbilo. Když i ta poměrná svoboda pohasla a nebyla naděje, že se brzy znovu objeví, vydal se Radok do světa. Režiroval v Rakousku, v západním Německu a usadil se nakonec ve Švédsku, kde byl — do konce svého života — vedoucím Lidového divadla v Göteborgu. Nebyl, jak svědčí ti, kdo ho potkali, svým kožovým životem nijak nadšen. Patřil na české divadlo. Vinou dnešních správců tohoto divadla tomu však, žel, v posledních letech bylo zabráněno. Ztráta, k níž tak došlo a kterou Radokova smrt dovršuje, je nenahraditelná. Švýcarský deník Neue Zürcher Zeitung cituje v obsáhlém nekrologu jeden Radokův výrok, který dosti výstižně formuluje jeho divadelnické (a snad i životní) credo. Ten výrok zní: “Složitá aranžmá, které vypadá jako náhodná improvizace — to je budoucnost divadla”.

Milan Schulz

Jedním z nejlepších čísel slavnostního programu byla ukázka cvičení belcampských dorostenek.

Listárna . . .

Vážení přátelé,

polemika o knize Vratislava Blažka Mariáš v Reykjavíku vnucuje otázku, zda vydávat, nebo nevydávat soukromou korespondenci zesnulých autorů. (Jestli by dotyčný souhlasil, nebo nesouhlasil s vydáním je delikátní věc, a soubhlas autora by rozhodně neměl být důvodem k vydání, i když naopak nesouhlas by měl být respektován.)

Před stejným problémem stála paní Obrusníková, když po léta usilovala o vydání Čapkových dopisů Anně, které se nakonec objevily na pokračování v Proměnách.

Jsem přesvědčena, že jak přátelé Blažkovi, tak paní Obrusníková, měli ty nejlepší úmysly, ale jedni i druhí se dopustili stejného přehlédnutí: Blažkovi přátelé si neuvědomili, že poučovací emigrace je citlivější na jakékoliv novotvary v češtině nejen proto, že je nezná, ale také z podvědomého strachu o češtinu vůbec, protože tato generace zažila potlačování jazyka za okupace, kdy germanizace byla programem.

V důsledku toho se může stát to, co by si vydavatelé jistě nepřáli — že první setkání s Blažkem prostřednictvím Mariáše odradí potenciální čtenáře od četby, nebo inscenace her tohoto skvělého dramatika a člověka, a naladí je vůči Blažkovi a priori negativně.

Paní Obrusníková zase přehlédla, že dopisy Anně byly povýtečnou soukromou záležitostí pubertálního Čapka. Takových relikvií by se našlo v pozůstatosti všech spisovatelů a většina nespisovatelů bezpočet, je však sporné, mají-li se vůbec objevit v tisku, pokud nemají žádný význam faktografický. Jediné místo, kam snad patří, je vyčerpávající odborná biografie dotyčného autora.

Paní Obrusníková si neuvědomila, že dopisy, z pochopitelných důvodů drahé adresátce, budou svým bořitelským a patosem působit trapně na čtenáře, hlavně na ty o dvě generace mladší, kteří vyrůstali už v cizině, ale česky čtou. Mohlo by se stát, co by si jistě nepřál nikdo z nás — že totiž by je to odradilo od četby Čapka vůbec. Není to tak nemožné, Proměny na stole rodičů mohou upoutat pozornost snáz, než doporučené a uspořádané knihy v knihovnách. Tato mladá generace je nepatetická, v šestnácti měla za sebou okupaci a emigraci, a nešťastné lásky prožívá se zatřpytými zuby mlčky.

Je tedy zřejmé, že musíme být opatrní a uvědomit si, že dílo, nám subjektivně drahé, předkládáme indiferentní veřejnosti, která má jiné lásky, jiné idiosyncrasie, jiné reminiscence. Bylo by na místě více vzájemné úcty a fantazie, abychom dokázali pochopit, že zkušenosti nám neznámé, jsou stejně mocné jako naše vlastní, a že je musíme brát v úvahu a respektovat.

Se srdečným pozdravem
Hana Ciprisová

Pražské jaro a Střední východ

Ještě nedávno mi kdosi naznačil, zda jsem se v loňském 16. čísle Amerických listů, v úvodníku "Jací jsme" nezmyšlil o jeden rok, když jsem napsal, že "mnozí z československých komunistů přestali být k režimu loajální teprve v roce 1967". Opakuji: neměl jsem na mysli období "obrodného procesu" z roku 1968, ale skutečně rok 1967. Pracoval jsem tou dobou jako režisér zpravodajských a publicistických pořadů Čs. rozhlasu a ačkoli jsem neměl vliv na obsah vysílání a nebyl jsem členem KSČ, měl jsem v náplni povinností zúčastňovat se ranních pracovních porad vedoucích jednotlivých oddělení. Na nich se rozhodovalo o námětech, obsahu a formě hlavních informativních programů dne. Pamatuji se velmi dobře na to, jak rozhořčenou reakcí vyvolalo na poradě první den války na Středním východě jednoznačně protizraelské stanovisko československé komunistické strany a vlády. Také v jiných odděleních Čs.

rozhlasu se tehdy i dosud loajální členové komunistické strany víceméně veřejně ostře vyslovovali proti stanovisku svého vlastního stranického vedení. Od té doby byla loajalita většiny komunistů k svému vedení narušena tak silně, že šlo pouze o příležitost, jak tento poměr aktivně ventilovat. Netvrdím, že se jednalo o všechny členy komunistické strany, ale o jejich většinu.

Nikomu svůj názor nevnučuji, ale osobně jsem na základě výše zmíněných faktů přesvědčen, že by k Pražskému jaru 1968 nedošlo bez vnitropolitických důsledků vzdáleného konfliktu na Středním východě. Vůbec tím nepodceňuji sílu a úsilí ohromné většiny nekomunisticky smýšlejících lidí, mezi něž jsem sám patřil, kteří se snažili tlačit vývoj v 68. roce směrem k větší svobodě a spravedlnosti. Nechci tím také říci, že by k odsouzení komunistického systému nedošlo za jiných okolností někdy později. Jsem

SPORT

• Poslední zápasy 1. fotbalové ligy: Slovan-Bohemians 2:1, Jablonec-Trešín 1:1, Třinec-Teplička 3:0, Zbrojovka-Třnava 1:0, Slávia-Ostrava 1:0, VSS-Inter 0:3. Ligovou tabulku vede Slovan Bratislava s osmaadvaceti body, následovaný Zbrojovkou Brno (28) a Slávií se sedmadvaceti body.

• V zámeckém parku v Arolsen (kraj Korbach) byl zahájen nový ročník rekreačního běhu "Trimm-Trab" 1976. Jako "čestný" host klusal v čele 400 běžců pražským mistodržitelstvím na mílost vzatý a novou vifu vlastních Emil Zátopek.

• Josef Krysta byl jedním z čs. zápasníků na leningradském ME v klasickém řeckořímském zápase, který se probíhal do finále a získal bronzovou medaili.

• Meteor Praha VIII oslaví letos 80. výročí své slavné fotbalové existence. Tento libeňský klub býval velkým rivalem bývalého prvotřídního klubu SK Libeň a "semeništem" pozdějších významných fotbalistů.

• Druhá čs. horolezecká expedice "Himaláj 76" zřídila 14.4 čtvrtý tábor ve výšce 7300 m. Členové výpravy pokračují po přestálé vichřici úspěšně ve výstupu na Makalu.

• Na příštím MS v ledním hokeji, které se bude hrát ve Vídni od 21. 4. 77, zahájí turnaj pořádající MS Československo utkáním s Finskem. Měření sil s Kanadou nastane 25.4. Finalové zápasy začnou 3.5 a budou probíhat podle stejného systému, jaký známe z Katovic. MS 77 nebude pro nikoho lážovnou procházkou po zeleném pažitě. Nejenom Kanadčané a Američani, ale i Švédové a Finové nastoupí s profesionály, roztroušenými po celém světě. NSR se snaží repatriovat některé Kanadany a Američany německého původu a posílit tak svoje labilní mužstvo. Ve Vídni bude každý den dnem pravdy.

• 63. ročník závodu Primátorových osmivek měl přes nepřízeň počasí vynikající úroveň. Nečekaně zvítězila osma Dukla Praha (veslovod Straka), složená ze skifářů a párových veslařů s náskokem dvou lodí časem 6:25, 6 min. před Tatrou Smíchov 6:31, 6 min. a favorizovanou Duklou Praha, složenou z olympioniků (veslovod Neštický) 6:34, 4 min.

• Ve 23. kole 11. ligy kopané si přivezla Sparta z Vítkovic jeden

bod za remízu 1:1. Vedoucí tým Dukly Báňské Bystrice vyhrál překvapivě v Nitře 2:1 a Frýdek-Místek prohrál v Příbrami 0:1. Dukla B. B. je v čele tabulky s 31 body před Spartou (28) a Frýdkem-Místkem (27).

• Čs. plavci vyhráli v Edinburgu nad Skotskem 122:71 a NSR B 112:61 a překonali celkem sedm čs. rekordů. Na Montréal to ale nestačí.

• O sestupujících v házenkářské lize žen je rozhodnuto. Sestupují Slavia Praha, která celou sezónu prohrávala nešťastně nejčastěji brankovým poměrem a Tatran Střešovice.

• Dvěma dohrávanými zápasy skončila 1. volejbalová liga žen. I přes prohru kandidáta sestupu Slavia sestupuje NHKG. Vedoucí tým UK Bratislava prohrál se Střešovicemi 2:3.

• V 95. ročníku anglického poháru zvítězil v Londýně nečekaně druholigový tým FC Southampton před tisíci diváky nad Manchesterem United 1:0, když vítěznou branku vstřelil v 83. min. Stokes.

• Smejkal s Uhlmannem (NDR) se kvalifikovali do mezimpásmového šachového turnaje MS.

• Pozemní hokejisté Slavia Praha porazili v kvalifikaci PHEZ v Edenu Helsinky 7:0 a Záhřeb 4:1 a postoupili do finálové skupiny.

• Novináři určili v Katovicích sestavu "All Stars 1976": Holeček 159 hlasů, Waltin (Švédsko) 56, Pospíšil 111, Martinec 112, Nový 71 a Charlamov 124.

• Československo vyhrálo na MS v Katovicích všechno, co se vyhrát dalo. Kromě poháru MS a ME se umístili čs. hokejisté na prvním místě i v soutěži slušnosti a podle kanadského bodování byl neúspěšnějším hráčem Martinec se 20 body, před J. Novákem, Novým a Hlinkou.

• Hlas z Moskvy k výsledkům MS v Katovicích praví, že "neúspěch sovětských hokejistů je nutno přičíst na vrub těžké sezóny, mimořádného zatížení hráčů, zranění, zařazení mladých hráčů a v neposlední řadě i nepřístojnému rozhodčímu a neserióznímu postoje k přípravě. Z toho vyplynuly velmi skromné, pro nás neobvyklé trofeje: stříbro MS a bronz ME (stříbro získali Švédové)." Více omluv snad nikdy již nelze.

• Čs. basketbalistky mají dobré vylosování na ME ve Francii. Hrají ve Vichy ve skupině C 4 Bulharskem, Španělskem a Holandskem. Postup do finálového turnaje, který se hraje v Clermont-Ferrand, by neměl být problémem.

• Giuseppe zaběhl nejlepší letošní světový čas v maratónu 2:11:50, 4 hod. a stal se potřetí mistrem Itálie.

• Čs. hokejoví mistři světa a Evropy se vrátili domů. Na ruzyňském letišti je uvítaly davě nadšených příznivců voláním "Máme všechno!" Nejvyhledávanějším ob-

jektem fotografů byla dvojice Holeček-Stella Zázvorková.

• George Best, kdysi vynikající křídlo Manchester United a "černá ovce" anglické kopané, bude hrát za "Los Angeles Aztecs". Při podpisu smlouvy prohlásil: "Jsem lepší než Pelé v době své největší slávy . . ." Best, známý svými aférami s ženami a tím, že se buď neobjevil na tréninku nebo beze slova zmlouvu z klubu a odjel ve vrcholné sezóně na dovolenou, se teď přeskčil na fotbalového Classia Claye, co do velkohlubosti, rozumí se.

• Světový rekordman v hodu kladivem Walter Schmidt (NSR) dosáhl v Darmstadtu dvakrát za sebou stejně dlouhého hodu: 76,27 m.

• Americká sprinterská kometka Harvey Gance zaběhl v Moines (USA) na 100 m druhý nejlepší elektricky měřený čas všech dob 10,01 v. V Baton Rouge vyrovnal svět. rekord na stejné trati za "ručních" 9,9 v. Ve Philadelphii byl Reggie Jones jen o 0,1 v. pomalejší.

• Prosíme, abyste laskavě omduli chybu, která se mi vloudila do zprávy o světových rekordech ve vrhu diskem mužů a žen. Faina Melniková (SSSR) zlepšila svůj vlastní rekord o 30 cm na 70,50 m a Mac Wilkins "zahodil" disk "jen" 69,18 m daleko (dosud Powell 69,10 m). Mezitím ale překonal Wilkins tento rekord o plných 160 cm a přehodil tak jako první mužský atlet magickou hranici sedmdesát metrů. Nový svět. rekord tedy zní: 70,86 metrů!

• Jana Kubičková, trenérka sportovních gymnastek NSR vyžaduje od svých svěřencek bezpodmínečné a tvrdé dodržování životní disciplíny. Jedna z adeptek pro olympijské družstvo si povzddechla: u nás k narozeninám člověk dostane místo kousku dortu projímadlo.

• Po 6000 km putování na koni dojezdy do Prahy tří členky francouzského jezdeckého klubu Club Gens Europeenne Equestre. Do Prahy se dostaly oklikou přes NSR, Rakousko, Budapešť, Bělehrad, Bugeř, Báňskou Bystrici, Katovice a Wrocław. Jejich cesta nemá v moderní době obdoby. Z Paříže vyjely 15. 8. 75 a vrátily se začátkem června t. r. Odvážné jezdkyňe mají před sebou ještě 2000 km.

• Bratislavský Slovan získal čtvrté vítězství ve Slovenském poháru fotbalistů v předposlední minutě brankou Eľofanta ve finále proti sousednímu Interu 2:1. Ve finále Čs. poháru se Slovan utkal se Spartou.

• V prvním květnovém týdnu startuje nejvyšší soutěž českých nohejbalistů. Favoritem je opět TJ Hostivař. Vítěz české národní ligy se utká s vítězem slovenské NL o neoficiální titul čs. mistra. V roce 1977 bude 1. liga rozšířena na 12 účastníků.

WŠ/44

FRANK HOLECEK'S

Czechoslovak Praha Restaurant and Bar

1358 FIRST AVENUE, CORNER 73rd STREET - NEW YORK

Nejmoderněji zařízená a všim pohodlím vybavená restaurace.

• Nejjemnější československá kuchyně včetně všech pražských specialit: pečená husa a kachna, vepřová pečeně, svíčková a zajíc na smetaně a celá řada dalších specialit. • Importovaný plzeňský prazdroj na čepu. Zvláštní místnost pro soukromé spojení u příležitosti svateb, pohřbů atd. Bar otevřen od 11 dop. do 4 ráno. Restaurace otevřena od 12 dop. do 11 hod. noční každý den. "Special Luncheons" 12 Noon - 4 P.M. Monday to Saturday. • O rezervaci volejte: YU 8-3505 - RH 4-9787

P. P.

Jugoslávie a Evropa

Josef Zábranský

Jugoslávský prezident Tito se 25. května dožívá 84 let. Ve svém vysokém věku je stále velmi politicky činný, je středem politického dění a nepostradatelný pro řízení svého mnohonárodnostního státu. Dokázal vzdorovat a porazit Hitlera, stejně tak i Stalina a jeho kremelské následovníky. Již po třicet let se mu až fascinujícím způsobem daří držet svoji zemi jen na pokraji sovětského magnetického pole a uskutetňovat vlastní druh socialismu.

Partyzánský maršál Tito měl a má velký význam jak pro Jugoslávii, tak i pro celou Evropu, což je třeba si uvědomit, dokud je aktivní a řídí osudy svého balkánského státu.

Jugoslávci definují svoji federativní republiku jako "zemí sedmi sousedů, šesti dílčích republik, pěti národností, čtyř řečí, tří náboženství, dvou negramotů a jedné partaje". Je to definice sarkastická, ale přitom velmi výstižná. Ukazuje totiž velkou různorodost a složitost jugoslávské společnosti, státu a jeho vnitřní politiky. Naznačuje množství skrytých odstředivých sil, které dosud dokázala držet pohromadě právě jen charismatická osobnost prezidenta Tita a hrozba vážného vnitřního zeslabení Jugoslávie, kdyby se tyto síly nepodařilo udržet. Prezident Tito vždy ujišťoval, že jeho země je velmi stabilní a že on může kdykoliv odstoupit s jistotou, že ve vnitropolitické situaci a postavení Jugoslávie se nic nezmění. Zdalí tomu tak bude, se skutečně prokáže až Tito odstoupí, dnes a v minulosti se však často vyjadřovaly názory, že Jugoslávie je vnitřně značně neklidná, kterýžto stav se odráží i v její zahraniční politice.

Ze sedmi sousedů má Jugoslávie sotva kterého jako přítele, aspoň opravdového. V poválečné době s nimi měla neustále větší či menší spory, některé jsou stále velmi brisantní, jako například s Bulharskem v makedonské otázce, s Albánií o velké albánské menšině v autonomní provincii Kosovo a s Rakouskem o korutanských Slovincích, kterých austroslovanů se Jugoslávie považuje za ochránce. Tyto spory se sousedy nejsou ale zcela výsledkem jugoslávské zahraniční politiky, nýbrž důsledkem historického vývoje balkánských států: jejichž hranice nejsou hranicemi národnostními. Jugoslávie je vlastně sama Balkánem na Balkáně. S pěti hlavními národnostmi Srbů, Chorvatů, Slovinců, Makedonců a Albánců žijí i další menšinové národnosti Rumunů, Maďarů, Turků —

Italů, cikánů, Ukrajinců — Slováků a dalších. Jejich lidovými církvemi jsou římsko-katolická, řecko-katolická a islámská; holdují ale i více než třiceti legálním sektám. Je přirozené, že při této velké národnostní, kulturní, náboženské, sociální různorodosti, doplňované i oblastními hospodářskými nerovnostmi, se pod politickým povrchem skrývají a občas i projevují různé rivality a nesrovnalosti, které je třeba zavčas a vhodně urovnávat a držet v rovnováze. Pro tuto rovnováhu a vnitřní klid jsou obzvláště nebezpečné podvrtné aktivity vnitrozemských a zahraničních chorvatských ustašovců, srbských četníků, albánských separatistů, různých bělogvardějců a neostalinistů, kteří všichni svým způsobem usilují o odstranění Titova režimu a zavedení jejich krajně pravicového nebo krajně levicového systému. Tito je vždy zasahoval stejnou měrou tvrdě, i s nejvyššími tresty. Naposled v březnu opoziční komunisty, tzv. kominformisty, které nechal soudy poslat na dlouhá léta za mříže za to, že v roce 1974 provedli ilegální vlastní komunistický sjezd, na kterém vypracovali akční program k odstranění Tita, tajné policie, politických věznic a pracovních táborů, zestátnění všech výrobních prostředků atd.

Neostalinisté nemohou Titovi odpustit jeho roztržku se Stalinem v červnu 1948 a výstup Jugoslávie z Kominformy a usilují proto s tichým souhlasem Moskvy o změnu titoisumu, t. j. jugoslávského samosprávného socialismu, v režim jednoznačně promoskevský.

Tito by mohl všechny opozičníky a odpůrce zcela vyřadit jen kdyby zavřel hranice pro vlastní občany a změnil svou osvícenskou diktaturu v diktaturu ortodoxní, praktikovanou v ostatních východoevropských zemích. Jeho země by tak ale pozbyla velký počet občanů, kteří by se nevrátili do vlasti, a devizy z upadnuvšího zahraničně-hospodářského a turistického styku. Jediným, kdo by takovým opatřením zatleskal, by byli právě ortodoxní komunisté, které Tito potírá. Proti všem vnitřním nepřítelům (v roce 1975 bylo např. jen v Bosně odhaleno 229 "nepřátelských skupin") se proto postupuje pravidelnými tvrdými zásahy politikou "stop and go". Nade vším stojí a vládne je-

diná komunistická strana, která svou organizací, prostředky a disciplinovaností členů působí i jako největší spojující síla jugoslávské společnosti. Na sjezdu v roce 1969 strana vyhlásila rozsáhlý demokratizační program, zřekla se svého charakteru mocenského nástroje a prohlásila se jen za usměrňovatele jugoslávského vývoje. Liberalizace poměrů poté ale začala dosahovat takových rozměrů až politických nepokojů, že Tito musel stáhnout kormidlo své politiky znovu doleva na centralistický kurs. Od roku 1971 strana opět prosazuje svou na-prostou vůli ve všech společenských oblastech a na všech stupních.

Jejím důležitým mocenským a integračním prostředkem je armáda, která sestává ze tří složek: pravidelné armády, teritoriálního vojska a domobrany. Jejich celkový stav činí na tři miliony ozbrojených lidí. Obranný plán předpokládá, že by se země jako celek mohla bránit silnějšímu nepříteli jen několik dní a obsahuje proto směrnice a opatření pro vedení tzv. malé války, tedy kombinovaného boje frontálního a partyzánského.

Jádro a zdroj téměř všech úvah a dohadů o vývoji Jugoslávie, hlavně potitovské, tvoří vratký politický poměr mezi Moskvou a Bělehradem. Tento vztah je významný nejen pro politický vývoj v Jugoslávii, ale i v Evropě a ve Středomoří. Sovětský svaz nikdy nezapomněl, že Jugoslávie byla na jaltské a postupimské konferenci z poloviny přičtena do jeho velmocenské oblasti a nepřestal proto usilovat o získání rozhodujícího vlivu v této strategicky tak důležité zemi. Kdyby se mu to podařilo, pak by to pro západní Evropu a Spojené státy znamenalo zvrát dnešní rovnováhy sil a vážné ohrožení jejich zájmů, což nemohou dovolit. Sověti jsou si toho dobře vědomi a proto zjevně Jugoslávii nevyhrožují a neohrožují ji, varují se tak konfrontace se Západem. Jejich trpělivost je však napjatá asi do krajnosti. Je jim těžké překonat ponižující porážky na Balkáně — nejdříve od Tita, v roce 1961 od albánského Hoďži a stále více od vnitropolitického stalinisty Ceauscesca. K těmto pokořením ve Středomoří lze přiřadit i nedávný vyhazov z Egypta, zejména z přístavu Alexandrie. (Dokončení příště)

Telegraficky ze světa

Leonid Brežněv byl za celoživotní zásluhy a služby SSSR jmenován maršálem Sovětského svazu. Ze sedmi momentálních nositelů tohoto nejvyššího vojenského titulu, je Brežněv jediný civilista. Loni byl jmenován generálem. • V Paříži byl zastřelen, za bílého dne před budovou vlastního velvyslanectví, bolivijský velvyslanec. Telefonický anonym oznámil, že šlo o odplatu za Che Guevaru. • Vice-prezident Rockefeller varuje před přílišnou důvěrou k sovětům. Říká: jejich konečný cíl je ovládnutí světa, říše, nad níž nezapadá slunce.

• Ministerský předseda lisabonské vlády José Pinheiro de Azevedo oznámil svou kandidaturu na presidentství. Prezidentské volby mají být v Portugalsku sedmacvácátého června. • Při uzávěrce našich novin: otrěsy půdy v jižní Itálii, Jugoslávii a Řecku. • Jeremy Thorpe, velmi úspěšný vůdce britských Liberálů odstoupil z funkce pro osobní důvody (nařčení z homosexuality). Vystřídat ho má Jo Grimond, který byl Thorpeho předchůdcem. • Na hospodářské konferenci OSN, konané v Nairobi, došlo k opětovnému střetnutí Číny a SSSR. Čína obvinila Moskvu, že používá détente jako kouřovou clonu k šíření svých imperialistických ambicí. • Neklid v Etiopii: povstalci kontrolují většinu Eritrejské provincie, přiléhající k Rudého moři. • Podporována Moskvou požádala Angola o přijetí do OSN. • OPEC — organizace států produkujících naftu, se rozhodla uvolnit 400 milionů dolarů na podporu výroby potravin v zemích třetího světa. • Historická událost: šestého července se na své cestě Spojenými státy zastaví ve Filadelfii britská královna Alžběta druhá. Přivítá ji tam všech padesát guvernérů amerických států. • K trestu smrti byl na veřejném přelíčení v Moskvě odsouzen jistý A. Juchnovský, během světové války prý konfident gestapa na Ukrajině. • Požáry v Austrálii zničily loni přes 117 mil. hektarů buše. Letos se vzhledem k velkému suchu čeká ještě horší situace. • Britský ministr zahraničního obchodu, Crossland, je na oficiální návštěvě v lidové Číně, kde má uzavřít řadu obchodních dohod. •

OPUS BONUM V HOLANDSKU

Po německém vzoru byla také v Holandsku založena církevní nadace pro vědu a kulturu Opus Bonum. Založil ji hudební skladatel Václav Výtvar, zpěvačka Joyce Stroom a historik umění Černý. Na rozdíl od západoněmecké nebude kladem tak velký důraz na problémy filosoficko-theologické, ale na konfrontaci prací holandských a českých umělců, žijících v Holandsku. Holandské veřejnosti se představí od 25. května do 7. června v kostele sv. Lukáše, Osdorperban 132 v Amsterdamu společnou výstavou (Jan Dostál, Auke Hettema, Jan Kristofori, Anita Kydalová, Niel Steenbergen a Martin Šimek). V rámci výstavy je připraven i bohatý program, vystoupí pantomima Milana Sládka z divadla Kefka Kolin nad Rýnem, koncert Václava Výtvara, Christine Jablanczy a Joyce Stroom s Dvořákovými Biblickými písněmi a Legendami, poesii Holuba, Holana, Kainara a Zahradníčka v přednesu Jany Beranové aj. Informace na adrese Opus Bonum, Postbus 10052, NL-Utrecht nebo na tel. Amsterdam 0031-20-86 38 13.

PRAŽSKÝ SMÍCH

Západoněmecký list Die Welt přinesl tento vtíp z Prahy: Ředitel podniku vydá svému zástupci instrukci: "Zítra v devět hodin se koná zatmění slunce, což se hned tak nevidí. Všichni zaměstnanci se shromáždí přesně v devět na dvoře. Bude-li pršet, nebude ze dvora nic vidět a odejde se do kantýny." Náměstek ředitele předal pokyn vedoucímu výroby takto: "Z příkazu ředitele se koná zítra zatmění slunce. Bude-li pršet, nebude ze dvora nic vidět a zatmění bude provedeno v kantýně. Což se hned tak nevidí". Vedoucí výroby se obrátil na vedoucího oddělení s touto instrukcí: "Z nařízení ředitele dojde zítra v devět ke zmizení slunce. V kantýně dá ředitel příkaz, zdá má pršet nebo ne. Tedy něco, co se nevidí každý den. Vedoucí oddělení pak sdělil dělnickým mistrům: "Bude-li zítra v kantýně pršet, což se každý den nevidí, zmizí ředitel". A mistři prohlásili k dělnictvu: "Zítra v devět zmizí náš ředitel. Škoda, že to není vidět každý den."

PŘED 100 LETY,

dne 29. dubna 1876 se narodil významný český herec Václav Vydra st., člen Národního divadla v Praze. Jeho silná herecká osobnost, zvláštní díkce — Jaroslav Kvapil o něm říkal, že je drtičem slova — a herecký vášnivý fanatismus (Jiří Frejka) ho učinily nezapomenutelným hercem-vladařem (F. Götze). Zahrál si v 1006 rolích a absolvoval 11.500 představení. Václav Vydra se nikdy před oponou divákům nepoděkoval ukloněním.

Nezapomeňte na Sokolský slet v Curychu! Dvousloup-cová zdravotice ke Sletu, jeden inč hluboká — přesně tento formát — stojí pět dolarů. Uzávěrka: 4. červen.

Z KALENDAŘE KRAJANSKÝCH AKCÍ A PROGRAMŮ:

Pravidelné schůzky — přátelská popovídání pro krajany ze Stuttgartu a okolí v rest. Flurwirt, Flurstr. 9 (blízko Kurhaus), Stuttgart-Bad Cannstatt. Nejbližší data: 20. dubna, 18. května a 15. června.

• Od 22. května bude výstava knižních ilustrací Jana Kristoforho v Galerii Krause, Tumbelenstr. 37 v Pfäffikonu, ZH.

• Úterý 25. května do pondělí 7. června, Holandsko, Amsterdam — Osdorp, St. Lukaskerk. Osdorperban 132 od 10,30 do 16,30 hod. — Výstava českých a holandských umělců. Večer kulturní pořady od 20,30 hod. Pořádá Opus Bonum. Postbus 10052, Utrecht, tel. 0031-20-863813.

• 26.-30. května rovněž v Casies (viz duben). Setkání rodičů s vychovateli. K rodičům hovoří lékař a vychovatelé. Cena na osobu a den v Casies DM 13,50.

• Sobota 22. května v 17 hod. Frankfurt-NSR: Vysvěcení Jana Dufka. Člena Tovaryšstva Ježíšova na kněze, kostel Sv. Igáce v Leerbachstr. 37 o 17 hod. (Jeho první svatá mše-prímice ve čtvrtek 27.5 v 16,30 hod.)

• Středa 26. května, Frankfurt-Velehrad: O smyslu života (dr. V. Neuwith)

• Čtvrtek 27. května (svátek-den odjezdu), NSR-Stuttgart: Autokarový zájezd buď do Paříže nebo Amsterdamu. Pořádá Sdružení čs. krajanů v Baden-Württemberg. Inf. na adr.: Vereinigung der tschechoslowakischen Landsleute, Postfach, D-7024 Brenhausen.

• Pátek 4. června (a každý první pátek v měsíci), NSR-Frankfurt. Přijíždí na večeri. Setkání s přáteli, posezení, volná zábava v rest. Zur Hütt, Gr. Rintergasse 81. Event. inf. na tel. 234806, 7982070 nebo 413114.

• Pátek 4. až 9. června, NSR, Rohr v Bavorsku: Páté setkání mladých na téma Problémy a perspektivy českého exilu. Přihlášky na dr.: Jiří Maláček, Bülowstr. 18, D-8000 München 80.

• Sobota 12. června NSR-Wiesenstein (poblíže Geislingen). Již tradiční automobilová rallye "Žízeň". Informace: J. Toman, Čs. kult. spolek, Syrlinstr. 20, D-7900 Ulm/Donau, tel. 0731/64 687.

• Sobota 12. června. NRS-předměstí Kolína n. Rýnem-Refrath (přímé spojení tramvají č. 1 z Köln) — Letní taneční večer na terase hotelu Klosterhöfchen, Olpener Str., silnice B 55, směr Bensberg. Možnost ubytování na místě. Pořádá spolek Bohemia, vstupné DM 10, — (studenti sleva). Od 20 hod. Inf. na tel. 02204/6 15 12.

• Sobota 12.-sobota 19. června, Itálie-Rím: Pout' do svaté země za vedení Otce Josefa Krejčíka. Inf.: Velehrad, Via Concordia, I-00183 Roma.

• Neděle 13. června, Königstein u Frankfurtu/M.: Celodenní duchovní obnova, od 9 do 17 hod. Inf.: Velehrad, Frankfurt (adr. nahoře).

• Sobota 19. června, Francie-Ronchamp od 11 hod.: Mariánská pout' s návštěvou vojenského hřbitova v Cernay. Přihlášky: P. Ant. Bernáček, D-7712 Blumberg-Fützen.

• Čtvrtek 22. 8. — Pondělí 26. 8., Itálie-Brixen: Symposium Křesťanské akademie na thema: Moderní theologické proudy a problémy i jejich odraz v praktickém životě křesťana. Inf.: Academia Christiana, Via Concordia 1, I-00183 Roma.

Data pro zapamatování:

• Pátek 2. července — pondělí 5. 7. 1976: Švýcarsko-Curych. IV. slet Československého Sokolstva v zahraničí. Inf.: Sokol Zürich Postfach, CH-8125 Zollikerberg.

• Neděle 10. července po celý den, jih Německa — Ellwangen: Krajanská národní pout' ku sv. Metoději. Informace u duchovních služeb včetně zajištění ubytování.

• Evropský poradní kruh vůdců čs. exilového skautingu pořádá skautské tábory od 11. do 31.7., od 1. do 21.8 1976 v Německu, od 3. do 24.7. v Rakousku, od 17 do 31.7. ve Švýcarsku. Veškeré informace: Exil. skauting, Postbus 2480, NL-Utrecht, Nederland. Počet nováčků omezen!

• Pátek 9.-11. července 1976, NSR-Königstein (u Frankfurtu). 5. Naardenský setkání 1976 a celoevilový kongres J. A. Komenského. Inf.: Naardenský výbor, 22, Ladbroke Sq. London, W. II. England.

• Možnost rekreace v Německu u švýcarských hranic, ve Schwarzwald. Budova církevní organizace Opus bonum, místo pro 15-20 osob s možností vaření, les, zdravé podnebí, vhodné pro revma a nemoci krevního oběhu.

Přihlášky: P. A. Bernáček, farář, D-7712 Blumberg-Fützen, tel. 07702/21566

• 13. až 15. srpna, USA-Washington: VII. sjezd SVU na thema: Přínos Čechů a Slováků Spojeným státům a Kanadě. Inf.: SVU, P.O. Box 1614, Long Island City, N. Y. 11101, U.S.A.

• Sobota 11.-neděle 12. září, Rakousko-Mariazell: Pout'. Přihlášky: p. Alfons Novotný, Hörsneggasse 4/14, A-1030 Wien.

• Pondělí 13. 9. — neděle 19. září 1976, NSR-Hünfeld u Fuldy. Akademický týden. Setkání krajanů při přednáškách a zábavě z celé Evropy. Inf.: Velehrad, Allerheiligenstr. 52, D-6000 Frankfurt/M. 1. Informace o dětských táborech, podzimních prázdninách mladých: P. Josef Šimčík, Feldstr. 109, CH-8004 Zürich.

• Schůzky v Norimberku každý čtvrtek na Velehradu, Zufuhrstr. 8, tel. 0911/26684. (V únoru byl na programu starý český film: C. k. polní maršálek, Masopustní veselice aj.).

CO CHYSTÁ BARANDOV?

Perspektivní dramaturgický plán Filmového studia Barandov na léta 1975 až 1980 vychází z požadavků, které na český film klade příslušné oddělení ústředního výboru strany. "Chtěli bychom," píše se v úvodu dramaturgického plánu, "aby se ve filmech objevovali noví hrdinové naší doby a aby filmy sloužily rozvoji socialistické společnosti."

Do první oblasti společensko závažných námětů z nedávné minulosti zařadili barandovští plánovatelé politicko angažovaných filmů celkem pět námětů. Je to především film o sarajevském atentátu. Lze sice vyslovit pochybnosti o tom, zdali podobný film patří do oblastí společensko závažných námětů z nedávné minulosti, ale tuto nesrovnalost na Barandově hbitě napraví: Jihoslovanskí atentátníci a nacionalisté se přebarví — a ejhle — podle scénáře vykročí na plátna kin jako uvědomělí bojovníci za pokrok a skoro za socialismus. Poněkud snažší to budou na Barandově mít s dalším filmem, připravovaným na příští rok, kdy se strana chystá oslavit třicáté výročí únorového puče z roku 1948. Klement Gottwald v něm bude zobrazen jako zářný příklad komunisty a internacionalisty, zatímco ostatní a neméně významní a aktivní vítězové únorového puče, Rudolf Slánský a další zůstávají v zapomnutí.

Veleředem české produkce bude zřejmě film, o brigádě Jana Žižky z Trocnova, která v době druhé světové války bojovala nějaký čas po boku jihoslovanských partyzánů. Tenhle snímek má zřejmě tvořit obdobu velmi úspěšného americko-jugoslávského filmu "Bitva na Neretvě", kde však o českých partyzánech nebylo ani zmínky. Podle námětu nedávno zemřelého Norberta Frýdy natočí na Barandově další film s obligátní okupační tematikou, psychologické drama "Kat nepočká". Do oblasti společensky závažných filmů z nedávné minulosti patří podle dramaturgického plánu také tak zvané optimistický příběh z vesnice z období kolektivizace, který se na plátna českých kin dostane pod názvem "Náš dědek Josef". Z klasického odkazu naší i světové literatury připravuje Barandov v příštích čtyřech letech film o kronikáři Kosmovi a natočí podle Feuchtwangerovy literární předlohy i "Bláznuvu

Obecenstvo

i místní tisk vřele ocenilo vystoupení Pěveckého sdružení pražských učitelů na mezinárodním pěveckém a tanečním festivalu v jihoirském Corku.

Radost i varování

Malíř Jaroslav Benda (53) se narodil v Praze, kde také vystudoval akademii výtvarného umění. Poté byl však bohužel, postižen údělem, jaký očekává v ČSR každého umělce, který nepoklonkuje před režimem. Ihned po komunistickém puči v roce 1948 byl novými mocipány odsouzen na pět let vězení. Důvod: politický nesouhlas. Přestože J. Benda absolvoval pražskou akademii výtvarného umění již v roce 1947, směl se svobodně tvůrčí práci věnovat teprve o šest let později. Od sovětské okupace Československa v roce 1968 žije J. Benda ve Švýcarsku. Malíř poskytl našemu listu krátký rozhovor.

Mistře, co chcete svými díly lidem říci?

V podstatě se řídím dvěma aspekty: snažím se nejen rozdávat radost, ale také protestovat svým výtvarným projevem proti násilí a válce.

Pokud víme, nejste specializován pouze na malování obrazů — zabýváte se též fotografií.

Jistě. Fotografování bylo odjakživa mým koníčkem. Proto jsem svým objektivem zachytil i celé obsazení Prahy sovětskými vojsky v roce 1968. Přestože mi tam při tom Rusové ukradli jeden fotoaparát a několik exponovaných filmů, podařilo se mě

propašovat do Švýcarska v krabici od kakaa přes 800 negativů. Tyto otrěsné fotodokumenty prošly výstavami v několika švýcarských městech. Kromě toho byly některé ze zmíněných snímků také zveřejněny v několika švýcarských knihách.

Čím se zabýváte v současnosti?

Momentálně pracuji na cyklu sedmi olejových obrazů s protiválečnou tematikou. Začátkem příštího roku budou tato díla vystavena — včetně mých jiných olejomalb — v Zürichu a Bernu.

Pane Bendo, děkujeme vám za rozhovor.

Interview a foto: Jiří Čejka

moudrost." Soustavně se prý na Barandově hodlají věnovat i veselohernímu žánru. Vznikne film "At" žije cirkus", připravuje se fraška podle Klicpery, která poběží pod názvem "Tři hrabata na jednou" a komedie ze současnosti "Marečku, podej mi pero."

Tvůrci barandovského dramaturgického plánu vycházel při úvahách nad ideovou koncepcí z toho, že "říjnové zasedání ÚV KSČ v roce 1972 vyzvedlo jako prvořadý úkol současné i následující etapy vývoje společnosti výchovu nového socialistického

člověka." Zajímavý v souvislosti s předcházejícím je i následující citát: "Přitom ovšem nechápeme takto stroze formulovanou ideovou linii v jejím úzkém, byť akutním významu." Je zřejmé, že na Barandově se těch stroze formulovaných ideových linií přece jen poněkud zaleklí. K výchově filmového diváka, k jeho přetvoření na "nového člověka socialistického typu" musí tedy postačit optimistická oslava únorového puče a optimistické příběhy dědečka Josefa, prožívajícího kolektivizaci vesnice.

ŽÁDOST O OMILOSTNĚNÍ

Český předseda Svobodné společnosti na podporu přátelství s národy Československa, mezinárodní šachový velmistr Luděk Pachman, byl dne 23. dubna 1976 přijat bavorským ministerským předsedou dr. Alfonsem Goppem. V jeho doprovodu byl generální tajemník Svobodné společnosti, dr. Jiří Brada. Hlavním tématem rozhovoru mezi Pachmanem a dr. Goppem byl osud únosců dvou čs. letadel, kteří z politických důvodů uprchli z Československa. Jsou ještě většinou ve vazbě, ačkoliv odpykali již značnou část svého trestu. Svobodná společnost podala před nějakou dobou žádost o omilostnění, adresovanou ministerskému předsedovi dr. Goppelovi. Dr. Goppel slíbil Lud'ku Pachmanovi svou pomoc a dal instrukce svým referentům, aby pro něj od ministerstva spravedlnosti vyžádali nutné podklady.

A M I C O — prodejna knih — A M I C O

Dodáváme knihy všech exilových nakladatelství. V současné době máme na skladě dalších třista titulů českých i slovenských knih. Také kazety s českou i slovenskou hudbou si můžete u nás objednat. Napište si o nás "ZPRAVODAJ AMICO" rádi Vám jej pošleme.

A M I C O

POSTBUS 66, VAALS — HOLLAND